

Denna bok har publicerats med stöd från Stiftelsen Lars Hiertas Minne,
Sven och Dagmar Saléns Stiftelse samt Åke Wibergs Stiftelse.

Christine Quarfood
Montessoris pedagogiska imperium
Kulturkritik och politik i mellankrigstidens Montessorirörelse
Copyright © 2017 Christine Quarfood
Omslag: Pelle Sjäden
Omslagsbild: Maria Montessori 1913 © Bettmann/Getty Images
För övriga bildrättigheter se s. 489
Tryck: Axlo, Polen, 2017
ISBN: 978-91-7173-512-6
Bokförlaget Daidalos AB, Göteborg, tel. 031-42 20 45
kundservice@daidalos.se — www.daidalos.se

Innehåll

Inledning 9

DEL I. DEN PEDAGOGIKHISTORISKA BAKGRUNDEN

1. <i>Sinnestränande pedagogik: en kort historik</i>	19
1.1. Den sinnliga bildningstraditionens pionjärer	19
1.2. Det tyska spåret: formell sinneskultur och sinnesgymnastik	25
1.3. Det franska spåret: handikappspedagogikens apparatur	33
2. <i>Förskoledebatten före Montessori</i>	39
2.1. Fröbels lekpedagogik	39
2.2. Aporti, Fröbel och det italienska kynnet	47
2.3. Sekelslutets Fröbelkritik: Key och Sergi	52
2.4. Sinnesgymnastik i förskolan	60
2.5. Den italienska barnträdgården: Agazzimetoden	67
3. <i>Montessorimetoden som alternativ</i>	71
3.1. Montessoris utgångspunkter	71
3.2. De första stödgrupperna och kurserna	84

DEL II. ETT VINNANDE KONCEPT

4. <i>Lanseringen i USA</i>	101
4.1. Montessori får en manager	101

4.2. En amerikansk bestseller: The Montessori Method	105
4.3. Europas intressantaste kvinna	112
4.4. Kritik och kontroverser	119
5. <i>Mot en ny skolpedagogik</i>	127
5.1. Självuppfostran i skolan.	127
5.2. Montessoris skolkritik: några teman	129
5.3. Polariseringsprincipen	134
5.4. Från kaos till ordning: det andliga uppvaknandet.	139
6. <i>Den osynliga lärarinnan</i>	145
6.1. Barn i glashus: Montessoris Panopticon	145
6.2. Miljöns tillrättaläggande.	150
6.3. Observationens ädla konst	155

DEL III. MELLANKRIGSTIDENS
EUROPEISKA MONTESSORIRÖRELSE

7. <i>En rörelse på frammarsch</i>	167
7.1. Montessorirörelsens speciella dynamik	167
7.2. Den viktigaste sociala frågan.	172
7.3. Londonkursen 1919: Radices reportage	178
7.4. Lärare och läromedel i engelsk Montessoridebatt 1921–1923	187
8. <i>Montessoris appell</i>	203
8.1. Den första internationella Montessoritidskriften.	203
8.2. Nya barn i en ny värld	210
8.3. Psykopedagogiska perspektiv.	214
8.4. Sensitiva perioder i barnets utveckling	226
8.5. Barnens egna kyrka: Barcelonaexperimentet	235

DEL IV. DEN ITALIENSKA MONTESSORIRÖRELSENS
POLITISERING

9. <i>En omaka allians: Montessori-Mussolini</i>	247
9.1. Den fascistiska parentesens? Forskningsläget	247

9.2. Montessori pro et contra	262
9.3. ONM från Gentilereformen till Milanokursen	281
10. <i>Imperiedrömmar</i>	305
10.1. Montessoriidéns lansering 1927–1929.	305
10.2. Ett andligt imperium med centrum i Rom	323
10.3. Fredsföredraget 1932 och Sorgeaffären	346
10.4. Romkongressen 1934: exit Montessori.	364
<i>Kronologisk översikt</i>	383
<i>Noter</i>	391
<i>Källor och litteratur</i>	461
<i>Bildförteckning</i>	489
<i>Personregister</i>	492